

Developing A Model of Marital Stability Based on Personality Characteristics and Perceived Stress Mediating by Marital Quality

Elham Rezaeifar¹, Afsaneh Khodayari Moghadam^{2*}, Mostafa Fallahi³

1- Department of Psychology, CT.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran.

2- Department of Psychology, ST.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran.

3- Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

Abstract

Background and aim: The present study was conducted with the aim of developing a model of marital stability based on personality characteristics and perceived stress mediating by marital quality, among married women.

Methods: Using Loehlin's method (2004), a total of 500 married women were selected through convenience sampling from the city of Tehran. To measure the study variables, the following instruments were employed: the Perceived Stress Scale (Cohen et al., 1983), the Marital Instability Index (Edwards et al., 1987), the short form of the NEO Personality Five-Factor Inventory (Costa & McCrae, 1985), and Revised Dyadic Adjustment Scale (RDAS) (Busby et al., 1995). The research design was based on structural equation modeling, specifically regression equations.

Results: Results indicated that personality characteristics and perceived stress have an indirect effect on marital stability through the mediation of marital quality.

Conclusion: The goodness-of-fit indices demonstrated that the proposed model in this study showed an appropriate fit with the data collected from married women and was closely aligned with theoretical assumptions.

Please cite as: Rezaeifar E, Khodayari Moghadam A, Fallahi M. "Developing A Model of Marital Stability Based on Personality Characteristics and Perceived Stress Mediating by Marital Quality". SOREN Journal 2024;5(3):114-124 [In Persian].

Article history:

Received
2024/08/06
Accepted
2024/10/06

Keywords:

- Marital Stability
- Marital Quality
- Personality Characteristics
- Perceived Stress

Corresponding Author

Name: Afsaneh Khodayari Moghadam

Email Address: Afsaneh.khodayari@yahoo.com

ORCID ID: 0000-0003-3041-9294

تدوین مدل ثبات رابطه زناشویی براساس ویژگی‌های شخصیتی و استرس ادراک شده با میانجی‌گری کیفیت زناشویی

الهام رضایی فر^۱، افسانه خدایاری مقدم^{۲*}، مصطفی فلاحی^۳

- ۱- گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، تهران، ایران.
۲- گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب، تهران، ایران.
۳- دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.

چکیده

سابقه و هدف: پژوهش حاضر با هدف تدوین مدل ثبات رابطه زناشویی براساس ویژگی‌های شخصیتی و استرس ادراک شده با میانجی‌گری کیفیت رابطه زناشویی در زنان متأهل انجام شد.

روش کار: بدین منظور با استفاده از روش لوهلین (۲۰۰۴) تعداد ۵۰۰ زن متأهل به روش نمونه‌گیری دردسترس از شهر تهران انتخاب شدند. برای اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش از مقیاس استرس ادراک‌شده (کوهن و همکاران، ۱۹۸۳)، شاخص بی‌ثباتی رابطه زناشویی (ادواردز و همکاران، ۱۹۸۷)، فرم کوتاه مقیاس پنج عاملی شخصیت نئو (کاستا و مک‌کری، ۱۹۸۵)، پرسشنامه کیفیت رابطه زناشویی (باسی و همکاران، ۱۹۹۵) استفاده گردید. روش پژوهش از نوع معادلات ساختاری به‌طور خاص؛ معادلات رگرسیونی بود.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که ویژگی‌های شخصیتی و استرس ادراک شده با میانجی‌گری کیفیت رابطه زناشویی بر ثبات رابطه زناشویی اثری غیرمستقیم دارد.

نتیجه‌گیری: شاخص‌های برازش نشان داد که مدل پیشنهادی در این پژوهش با داده‌های جمع‌آوری شده از زنان متأهل برازش مناسب و ارتباط نزدیکی با فرض‌های نظری دارد.

ناریخچه مقاله

دریافت: ۱۴۰۳/۰۵/۱۶
پذیرش: ۱۴۰۳/۰۷/۱۵

واژگان کلیدی

ثبات رابطه زناشویی،
کیفیت رابطه زناشویی،
ویژگی‌های شخصیتی،
استرس ادراک شده.

مقدمه

یک ازدواج بادوام و پایدار اغلب به عنوان هدف اصلی زندگی در نظر گرفته می‌شود و یک شاخص کلیدی نه تنها برای موفقیت زناشویی بلکه همچنین برای رفاه و سلامتی خانواده است (۱). ثبات در ازدواج و کیفیت بالای روابط زناشویی از جمله مواردی است که تأمین‌کننده بهداشت روانی خانواده و جامعه است. با این وجود بسیاری از ازدواج‌ها به طلاق منجر می‌گردد و اکثر ازدواج‌هایی که تداوم دارند، از رضایت و کیفیت پایینی برخوردار هستند. با شناسایی عوامل دخیل در ازدواج‌های باثبات، شاهد میزان پایین‌تری از طلاق و افزایش ثبات و پایداری در ازدواج خواهیم بود (۲).

ثبات زناشویی ماندن در یک رابطه زناشویی قانونی بدون طلاق، جدایی فیزیکی یا جدایی قانونی است و شامل پذیرش و درک یکدیگر، داشتن علائق و دیدگاه‌های مشترک جهت مواجهه با مسائل و حفظ

همبستگی و صمیمیت است (۳). ثبات ازدواج فقدان مشکلات زناشویی نیست، بلکه حضور شور و اشتیاق، صمیمیت و تعهد است که رابطه زناشویی را رضایت‌بخش و مطلوب می‌سازد (۴). اگرچه بین ثبات رابطه زناشویی و سلامت روانی زوجین رابطه مثبتی وجود دارد، اما تحقیقات اخیر نشان می‌دهند که این امر نه تنها به ثبات رابطه، بلکه به کیفیت رابطه زناشویی هم بستگی دارد (۵). کیفیت رابطه زناشویی نتیجه عوامل مختلفی از جمله سازش‌یافتگی زناشویی، صمیمیت و احساس تعهد زوجین نسبت به یکدیگر است و با سلامت جسمانی و طول عمر زوجین ارتباط دارد (۶).

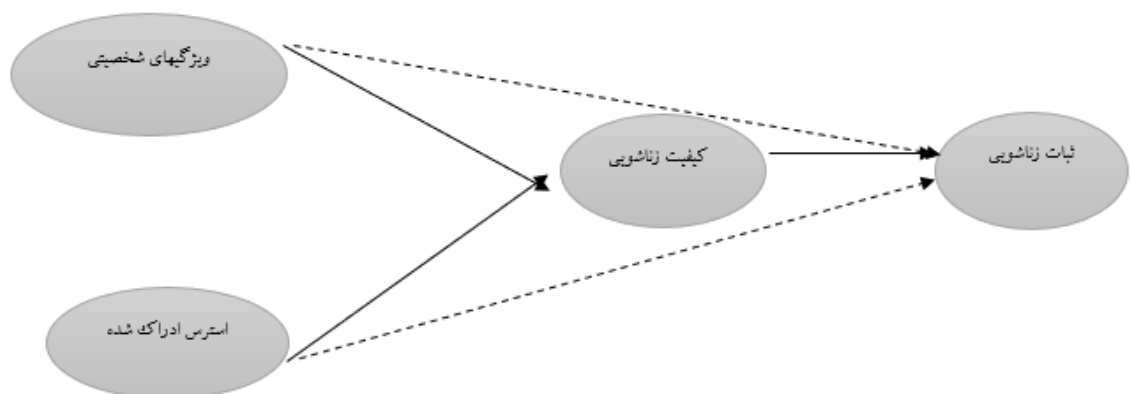
یکی از مهم‌ترین و جامع‌ترین مدل‌های مطرح شده در زمینه ثبات رابطه زناشویی، مدل آسیب‌پذیری- استرس- انطباق‌پذیری ((Vulnerability- Stress- Adaptation (VSA)) کارنی و برادبوری (۱۹۹۵) است (۷). براساس این مدل، کیفیت رابطه زناشویی،

زناشویی مانند گفتگو، مدیریت تعارض، صمیمیت، روابط جنسی و صمیمانه دارند (۹). به اعتقاد کارنی و برادبوری (۱۹۹۵) ویژگی‌هایی شخصیتی مانند روان‌آزردگی و ناپایداری‌های هیجانی، آسیب‌پذیری‌های پایداری را بوجود می‌آورند که از طریق تأثیر بر چگونگی سازش‌یافتگی زوج‌ها و تجربه‌های پرتنش آنان، بر کل رابطه تأثیر می‌گذارد (۷). روی آورد معتبر برای اندازه‌گیری صفات شخصیت مدل پنج عاملی شخصیت (۱۳). برون‌گرایی، روان‌آزردگی، وظیفه‌شناسی، سازگاری و انعطاف‌پذیری ابعاد اصلی این مدل پنج‌گانه شخصیت می‌باشند (۱۴). هر کدام از این ویژگی‌های شخصیتی می‌توانند در جهت مثبت یا منفی بر کیفیت روابط زناشویی تأثیر بگذارند (۱۵). براساس مطالعات زوج‌های مبتلا به روان رنجورخویی بالا، سطح کیفیت زناشویی پایین‌تری داشتند. از سوی دیگر، زوج‌های دارای وظیفه‌شناسی بالا از روابط خود رضایت بیشتری داشتند و متعاقباً از کیفیت زناشویی بالاتری برخوردار بودند (۱۶، ۲۰).

برطبق مدل کارنی و برادبوری (۱۹۹۵) عامل دیگری که ثبات روابط زناشویی را تحت‌تأثیر قرار می‌دهد، استرس و رویدادهای تنشگر زندگی است. استرس مفهومی است که توجه فزاینده‌ای را در پژوهش‌های زناشویی در طول دهه اخیر دریافت کرده است و نقش مهمی را در فهم کیفیت و ثبات روابط نزدیک بازی می‌کند (۱۷). استرس تجربه شده در روابط زناشویی نسبت به استرس در روابط دیگر، تأثیر منفی بسیار بیشتری بر سلامتی و روان‌درستی دارد و با سطح بالای افسردگی، اضطراب، سوءمصرف مواد و خودکشی همراه است. (۱۸). هنگامی که فردی متوجه شود که خواسته‌های یک موقعیت از توان و منابع او خارج است، دچار فشار روانی و استرس می‌گردد (۱۹). اینکه ما چگونه محیط را درک و ارزیابی می‌کنیم، تعیین‌کننده آن است که یک محرک تنش‌زا وجود دارد یا خیر. استرس ادراک شده به درجه‌ای که افراد رویدادهای زندگی را غیرقابل پیش‌بینی، غیرقابل کنترل و پرفشار ارزیابی می‌کنند، اشاره دارد. این سه ویژگی در پژوهش‌های مختلف به‌عنوان مؤلفه‌های محوری تجربه استرس معرفی شده‌اند (۲۰، ۱۸). مرور ادبیات پژوهشی نشان‌دهنده تأثیر رویدادهای تنش‌زا بر پیامد روابط زناشویی می‌باشد (۲۱، ۲۰). زوجین به هنگام بالا بودن استرس‌های روزانه، رویدادهای زندگی را به‌صورت منفی‌تر ادراک و ارزیابی کرده و این امر به‌نوبه خود بر کیفیت و ثبات روابط آنها تأثیرگذار است. استرس روزانه منجر به کاهش رضایت زناشویی زوجین به‌مرور زمان می‌شود (۱۸).

آسیب‌پذیری‌های پایدار و رویدادهای تنش‌گر از جمله مهم‌ترین عوامل اثرگذار بر ثبات رابطه زناشویی هستند. کیفیت رابطه زناشویی به ارزیابی ذهنی زوجین از روابط زناشویی‌شان اطلاق می‌شود و به‌عنوان تنها پیش‌بین مهم ثبات رابطه زناشویی است (۸). گاه از مفهوم کیفیت رابطه زناشویی برای انعکاس جنبه‌های مختلف ازدواج مانند شادمانی، رضایت، سازش‌یافتگی و ثبات رابطه زناشویی استفاده می‌شود. دو جهت‌گیری عمده برای مفهوم‌سازی و کاربرد عملی کیفیت رابطه زناشویی وجود دارد. در برخی موارد کیفیت رابطه زناشویی به‌عنوان مفهومی که از دو جزء سازش‌یافتگی زناشویی و هم شادمانی زناشویی تشکیل شده، در نظر گرفته شده است. در این صورت سطح بالای کیفیت نشان‌دهنده وجود ویژگی‌های عینی رابطه بین همسران همچون همراهی، ارتباط خوب و هماهنگی است که مشخصه رابطه سازگارانه و بادوام می‌باشد. همچنین کیفیت رابطه زناشویی سازش‌یافتگی و میزان رضایت‌مندی از رابطه و همسر را نیز دربر می‌گیرد (۲).

براساس مدل کارنی و برادبوری (۱۹۹۵)، زوجین آسیب‌پذیری‌های پایداری را با خود به زندگی زناشویی می‌آورند که بر روابط زناشویی آنان اثرگذار است. آسیب‌پذیری‌های پایدار شامل ویژگی‌های پایدار و اولیه هر یک از زوجین مانند ویژگی‌های شخصیتی، سبک‌های دلبستگی، طرحواره‌ها، باورها و نگرش‌ها، تحصیلات و عوامل تجربه‌ای مانند طلاق والدین است که زوجین آنها را با خود وارد زندگی زناشویی‌شان می‌کنند و مانع شادمانی و موفقیت در ازدواج هستند (۹) ازدواج پیوند دو فرد متفاوت است که هر یک پیشینه و سبک زندگی جداگانه و متفاوتی دارند که دیدگاه‌ها، ارزش‌ها و سلیقه‌هایشان از آن ریشه می‌گیرد. به‌علت پرورش یافتن در فرهنگ‌ها و خانواده‌های متفاوت؛ هریک از زوجین دارای ذهنیت، تفسیر و تعریف متفاوتی از موقعیت‌های مختلف هستند. تفاوت در ویژگی‌های شخصیتی و سبک‌های زندگی که یکی از عوامل مهم اختلافات زناشویی است، باعث می‌شود که هر کدام از زوجین تعاریف، تصورات و انتظارات متفاوتی از ازدواج و کیفیت رابطه با همسر داشته باشند (۱۰). به‌همین دلیل از میان آسیب‌پذیری‌های پایدار، ارتباط بین شخصیت و ازدواج باثبات موضوع موردعلاقه محققان بسیاری بوده است (۱۱). ویژگی‌های شخصیتی دربرگیرنده الگوهای افکار، احساسات و رفتارهای افراد است که ثابت و تغییرناپذیر است (۱۲). ویژگی‌های شخصیتی نقش مهم و تعیین‌کننده‌ای در کیفیت رابطه زناشویی از طریق تأثیر بر فرایندهای

نمودار ۱. مدل مفهومی فرضی پژوهش

- مقیاس کیفیت زناشویی فرم تجدیدنظر شده (Revised Dyadic Adjustment Scale (RDAS): این مقیاس که توسط باسی، کران، لارسون و کریستنسن و همکاران (۱۹۹۵) ساخته شده است، از ۱۴ سؤال و سه خرده‌مقیاس توافق (سئوالات ۱ تا ۶)، رضایت (سئوالات ۷ تا ۱۱) و انسجام (سئوالات ۱۲ تا ۱۴) تشکیل شده است که در مجموع نمره کیفیت زناشویی را نشان می‌دهد. نمرات بالا نشان‌دهنده کیفیت زناشویی بالاتر است. نمره‌گذاری پرسشنامه به صورت طیف لیکرت ۶ درجه‌ای (از همیشه اختلاف داریم = صفر تا توافق دائم داریم = ۵) می‌باشد. حداقل نمره ممکن صفر و حداکثر ۷۰ خواهد بود (۲۶). پایایی پرسشنامه به شیوه آلفای کرونباخ در مطالعه هولیست و میلر (۲۰۰۵) برای سه خرده‌مقیاس توافق، رضایت و انسجام به ترتیب ۰/۷۹، ۰/۸۰ و ۰/۹۰ و مطلوب گزارش شد (۲۷). در پژوهش یوسفی (۱۳۹۰) ضرایب پایایی همسانی درونی از جمله آلفای کرونباخ و تنصیف پرسشنامه کیفیت زناشویی در کل نمونه برای ۱۴ ماده و سه عامل به ترتیب برابر با مقدار ۰/۹۲ و ۰/۸۹ استخراج شد که به تفکیک جنس رضایت‌بخش و بالا بوده (بالای ۷۰) که حاکی از همگونی و همسانی ماده‌های پرسشنامه هستند (۲۸).

- مقیاس استرس ادراک شده ((Perceived Stress Scale (PSS): این مقیاس توسط کوهن و همکاران (۱۹۸۳) برای سنجش استرس ادراک شده در یک ماه گذشته و با هدف ارزیابی درجه‌ای که در آن فرد زندگی خود را تنش‌زا درک می‌کند، تهیه شده است. این پرسشنامه نشان می‌دهد که چگونه افراد در طول یک ماه گذشته زندگی خود را غیرقابل پیش‌بینی، غیر قابل کنترل و غیرمنتظره می‌بینند. این مقیاس دارای ۱۰ گویه است و براساس مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت از صفر تا ۴ نمره‌گذاری می‌شود. کمترین نمره بدست آمده «صفر» و بیشترین نمره «۴۰» است. در پژوهش کوهن و همکاران (۱۹۸۳) آلفای کرونباخ برای این مقیاس در سه مطالعه ۰/۸۴ و ۰/۸۵ بدست آمده است (۲۹). در ایران در پژوهش سپهوند (۱۳۸۷) ضریب آلفای کرونباخ این پرسشنامه ۰/۸۰ بدست آمد. در پژوهش حاضر پایایی این مقیاس به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۴ بدست آمد (۳۰).

- فرم کوتاه مقیاس پنج عاملی شخصیت نتو (NEO Five-Factor Inventory (NEO-FFI): فرم کوتاه مقیاس پنج عاملی شخصیت کاستا و مک کری (۱۹۸۵) با ۶۰ گویه پنج عامل اصلی شخصیت شامل روان‌آزردگی، برون‌گرایی، انعطاف‌پذیری، سازگاری و وظیفه‌شناسی را می‌سنجد. هریک از ویژگی‌های مذکور در این آزمون با ۱۲ سؤال مورد اندازه‌گیری قرار می‌گیرند. پاسخدهی به این آیتم‌ها در قالب مقیاس لیکرتی ۵ درجه‌ای (از کاملاً مخالف تا کاملاً موافق) امکان‌پذیر است و گویه‌ها از صفر تا ۴ نمره‌گذاری می‌شوند و نمره هر عامل می‌تواند بین صفر تا ۴۸ باشد (۳۱). مک کری و کاستا (۲۰۰۴) ضرایب پایایی پنج ویژگی شخصیتی آزمون نتو فرم کوتاه (۶۰ ماده‌ای) را با استفاده از روش آلفای کرونباخ در دامنه‌ای بین ۰/۷۵ تا ۰/۸۹ گزارش نمودند (۳۲). در پژوهش کوهی، اعتمادی و فاتحی زاده (۱۳۹۳) ضریب همبستگی حاصل از روایی همزمان بین فرم کوتاه و بلند این آزمون بین ۰/۴۱ تا ۰/۷۱ بدست آمد. همچنین برای سنجش پایایی فرم کوتاه از روش بازآزمایی استفاده کردند و ضریب همبستگی بین دو اجرای آزمون بین ۰/۶۵ تا ۰/۸۶ بدست آمد. ضریب حاصل از همسانی درونی این پرسشنامه نیز به روش آلفای کرونباخ بین ۰/۵۴ تا

با توجه به اهمیت موضوع، هدف پژوهش حاضر ارائه مدل ثبات رابطه زناشویی براساس ویژگی‌های شخصیتی و استرس ادراک شده با میانجی‌گری کیفیت رابطه زناشویی است. در ایران با توجه به اهمیت موضوع، تحقیقی که این متغیرها را در قالب مدل مورد آزمون قرار دهد، انجام نگرفته است. لذا به منظور درک و پاسخگویی به چگونگی و چرایی پایداری یا انحلال زندگی مشترک در طول زمان و عوامل تأثیرگذار بر ثبات رابطه زناشویی سؤال اصلی این پژوهش این است که آیا ویژگی‌های شخصیتی و استرس ادراک شده به‌طور غیرمستقیم و از طریق تأثیر بر کیفیت رابطه زناشویی بر ثبات رابطه زناشویی تأثیر دارند؟

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر با توجه به هدف آن از نوع پژوهش‌های همبستگی مبتنی بر روش مدل‌یابی معادلات ساختاری (Structural Equation Modeling (SEM)) به‌طور خاص معادلات رگرسیونی (تلفیق تحلیل مسیر و تحلیل عاملی سطح دوم) بود. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه زنان متأهل ساکن شهر تهران بود. با استفاده از روش نمونه‌گیری دردسترس و با توجه به تعداد متغیرهای پنهان به روش لوهلین (۲۰۰۴) نمونه‌ای شامل ۵۰۰ زن متأهل از میان مراجعه‌کنندگان به سرای محله‌ها در غرب تهران انتخاب شد (۲۲). ملاک‌های ورود به پژوهش عبارتند بودند از اینکه حداقل ۵ سال از تاریخ ازدواج آنها گذشته باشد، بازه سنی‌شان بین ۲۵ تا ۴۰ سال باشد، دارای حداقل یک فرزند باشند، اولین ازدواج‌شان باشد، از حداقل تحصیلات دیپلم برخوردار بوده و شاغل نباشند. ملاک‌های خروج از پژوهش عبارتند از هر زمان که فرد تمایل داشته باشد، از فرایند تکمیل ابزار خارج شود و عدم دقت کافی در تکمیل پرسشنامه‌ها. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات بدست آمده از مدل‌یابی معادلات رگرسیونی ساختاری و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۴ و ایموس نسخه ۲۳ استفاده شد. همچنین جهت گردآوری داده‌ها از مقیاس‌های خودگزارشی زیر استفاده گردید.

- پرسشنامه بی‌ثباتی زناشویی ادواردز و همکاران (Marital Instability Index (MII): این شاخص یک ابزار ۱۴ سئوالی است که برای اندازه‌گیری بی‌ثبات رابطه زناشویی و تمایل به طلاق توسط ادواردز، جانسون و بوث (۱۹۸۷) ساخته شد (۲۳). نمره‌گذاری پرسشنامه به این صورت است که به پاسخ «بله» نمره ۱ و به پاسخ «خیر» نمره صفر تعلق می‌گیرد. البته از آنجا که در پژوهش حاضر ثبات رابطه زناشویی سنجیده می‌شود؛ نمره‌گذاری به صورت معکوس انجام شد؛ به این صورت که به پاسخ «بله» نمره صفر و به پاسخ «خیر» نمره یک تعلق گرفت. نمره بین ۰-۲ نشان‌دهنده ۲۲٪ احتمال طلاق، نمره بین ۳-۴ با احتمال طلاق ۲۶٪، نمره بین ۵-۶ با احتمال طلاق ۳۱٪، نمره بین ۷-۹ با ۳۸٪ احتمال طلاق و نمره بالای ۱۰، با احتمال طلاق ۴۳٪ در سه سال آینده همراه است. روایی همزمان این پرسشنامه توسط ادواردز و همکاران (۱۹۸۷) تأیید شد و پایایی آن با آلفای کرونباخ ۰/۸۷ بدست آمد. در ایران نیز در پژوهش هنرپروران (۱۳۹۵) پایایی این پرسشنامه ۰/۹۶ بدست آمد (۲۴). همچنین ثنایی ذاکر (۱۳۸۷) پایایی این مقیاس را با روش آلفای کرونباخ ۰/۹۳ گزارش کرد. در پژوهش حاضر پایایی این مقیاس به روش آلفای کرونباخ ۰/۷۸ بدست آمد (۲۵).

جدول ۱. ماتریس همبستگی پیرسون خرده‌مقیاس‌های ویژگی‌های شخصیتی، استرس ادراک شده، کیفیت زناشویی و ثبات زناشویی

متغیر	M	SD	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱
روان‌آزردگی	۳۶/۵۰	۷/۲۲	۱										
برون‌گرایی	۳۳/۷۰	۶/۱۸	-۰/۳۳**	۱									
انعطاف‌پذیری	۳۷/۶۲	۶/۸۰	-۰/۱۹**	۰/۵۶**	۱								
سازگاری	۳۶/۸۰	۷/۳۷	-۰/۲۸**	۰/۴۹**	۰/۳۷**	۱							
وظیفه‌شناسی	۳۸/۴۴	۶/۹۷	-۰/۳۱**	۰/۱۴*	۰/۳۸**	۰/۳۴**	۱						
ثبات زناشویی	۲۶/۴۲	۳/۶۷	-۰/۲۰**	۰/۲۳**	۰/۲۷**	۰/۳۶**	۰/۴۱**	۱					
استرس ادراک‌شده	۱۶/۵	۷/۳۵	۰/۲۸**	-۰/۳۱**	-۰/۱۳*	-۰/۱۲*	-۰/۲۵**	-۰/۲۱**	۱				
توافق	۱۹/۷۴	۴/۳۸	-۰/۱۹**	۰/۱۷**	۰/۲۴**	۰/۱۵**	۰/۲۰**	-۰/۳۷**	۰/۴۰**	۱			
رضایت	۱۴/۷۳	۲/۹۰	-۰/۲۳**	۱۴*	۰/۲۸**	۰/۲۴**	۰/۱۱*	۰/۱۳*	-۰/۳۳**	۰/۴۶**	۱		
انسجام	۵/۸۷	۲/۸۴	-۰/۲۰**	۰/۱۱*	۰/۱۴*	۰/۱۲*	۰/۱۴*	۰/۲۰**	-۰/۱۹**	۰/۴۴**	۰/۳۵**	۱	
کیفیت زناشویی	۴۰/۳۵	۷/۸۹	-۰/۲۵**	۰/۱۷**	۰/۲۵**	۰/۱۸**	۰/۱۱*	۰/۱۶*	-۰/۳۴**	۰/۴۰**	۰/۴۱**	۰/۳۸**	۱

*در سطح ۰/۰۵ معناداری است. **در سطح ۰/۰۱ معناداری است.

آمده در مدل اندازه‌گیری از خرده‌مقیاس‌های ویژگی‌های شخصیتی، استرس ادراک‌شده، کیفیت زناشویی و ثبات زناشویی از حد معیار ۰/۵ بزرگتر می‌باشند که نشان‌دهنده روایی از نوع همگرا است. همچنین پایایی مرکب (پایایی سازه) نشان‌دهنده آن است که مقادیر بدست آمده از مؤلفه‌ها از حد معیار ۰/۰۷ بیشتر می‌باشد و بنابراین پایایی و روایی پرسشنامه‌ها تأیید می‌گردد.

نتایج مندرج در جدول ۲ همبستگی معناداری بین ویژگی‌های شخصیتی، استرس ادراک شده، کیفیت زناشویی با ثبات زناشویی را نشان می‌دهد. مقدار RMSEA برابر با ۰/۰۴۱ می‌باشد؛ لذا این مقدار کمتر از

۰/۷۹ گزارش شد. در پژوهش حاضر پایایی این مقیاس به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۴ بدست آمد (۳۳).

نتایج

در ابتدا با بررسی پیش‌فرض‌های آماری با استفاده از آزمون‌های کشیدگی و چولگی، جعبه‌ای و کولموگروف-اسمیرنوف داده‌های پرت شناسایی و سپس با استفاده از آزمون ماهالانوبیس داده‌های پرت حذف گردید. همچنین پس از بررسی نرمالی داده‌ها مدل اندازه‌گیری دو متغیر پژوهش بررسی و تأیید گردید. همچنین نتایج میانگین واریانس‌های استخراجی (Average Variance Extracted) نشان می‌دهد تمامی مقادیر بدست

جدول ۲. شاخص‌های برازش حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها و متغیرها پس از دو مرحله اصلاح.

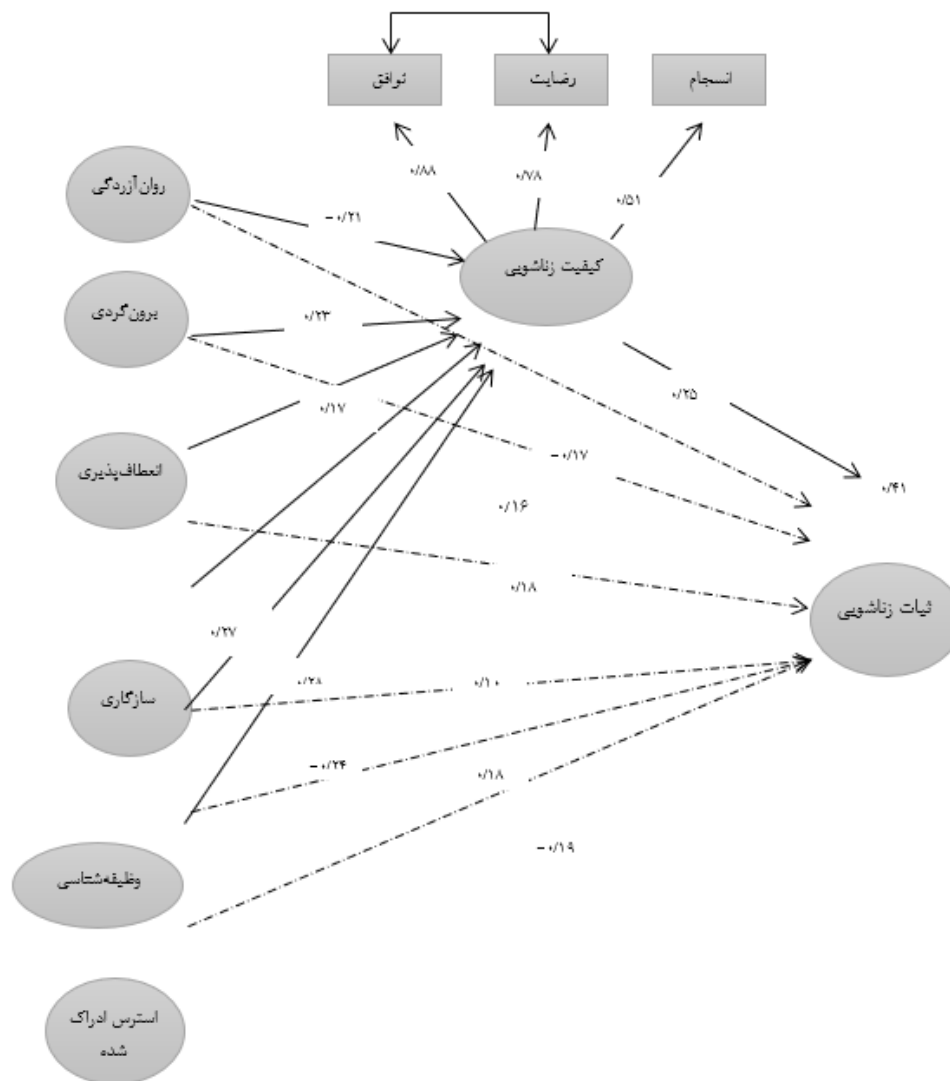
نام آزمون	توضیحات	مقادیر قابل قبول	مقدار قبل از تصحیح	مقدار پس از تصحیح
χ^2/df	کای اسکور نسبی	< ۳	۴/۴۵۵	۲/۶۶۳
χ^2	آزمون نیکویی برازش مجذور کای	-	۲۳۷/۹۶۷	۱۵۲/۲۰۱
DF	درجه آزادی	-	۶۱	۶۰
RMSEA	ریشه میانگین توان دوم خطای تقریب	< ۰/۱	۰/۰۸۸۶	۰/۰۴۱
GFI	شاخص برازندگی تعدیل یافته	> ۰/۹	۰/۸۹۳	۰/۹۳۱
NFI	شاخص برازش نرم	> ۰/۹	۰/۸۷۰	۰/۹۷۲
CFI	شاخص برازش مقایسه‌ای	> ۰/۹	۰/۸۳۹	۰/۹۶۷

جدول ۳. برآورد مستقیم مدل با روش حداکثر درست‌نمایی (ML)

متغیرها	B	B	R ²	معناداری
روان‌آزردگی بر ثبات رابطه زناشویی	-۰/۳۴	-۰/۲۲	۰/۰۷	۰/۰۰۱
برون‌گرایی بر ثبات رابطه زناشویی	۰/۳۰	۰/۲۰	۰/۰۶	۰/۰۰۲
انعطاف‌پذیری بر ثبات رابطه زناشویی	۰/۲۸	۰/۲۱	۰/۰۵	۰/۰۴۸
سازگاری بر ثبات رابطه زناشویی	۰/۲۶	۰/۱۳	۰/۰۳	۰/۰۲۱
وجدانی بودن بر ثبات رابطه زناشویی	۰/۱۷	۰/۱۱	۰/۰۱	۰/۰۰۲
استرس ادراک شده بر ثبات رابطه زناشویی	-۰/۵۴	-۰/۱۹	۰/۱۰	۰/۰۱
کیفیت زناشویی بر ثبات رابطه زناشویی	۰/۳۳	۰/۱۶	۰/۰۵	۰/۰۰۵

جدول ۴. برآورد مستقیم مدل با روش حداکثر درست‌نمایی زناشویی

معناداری	R ²	B مسیر غیرمستقیم	B مسیر مستقیم	متغیرها
۰/۰۳۱	۰/۰۰۵	۰/۰۵	۰/۱۰	روان‌آزردگی بر ثبات رابطه زناشویی با میانجی‌گری کیفیت زناشویی
۰/۰۰۱	۰/۰۱۷	۰/۱۰	۰/۱۷	برون‌گرایی بر ثبات رابطه زناشویی با میانجی‌گری کیفیت زناشویی
۰/۰۰۱	۰/۰۰۹	۰/۰۷	۰/۱۴	انعطاف‌پذیری بر ثبات رابطه زناشویی با میانجی‌گری کیفیت زناشویی
۰/۰۰۲	۰/۰۰۳	۰/۰۴	۰/۰۸	سازگاری بر ثبات رابطه زناشویی با میانجی‌گری کیفیت زناشویی
۰/۰۰۴	۰/۰۰۹	۰/۰۸	۰/۱۲	وظیفه‌شناسی بر ثبات رابطه زناشویی با میانجی‌گری کیفیت زناشویی
۰/۰۱۲	۰/۰۱۷	۰/۱۱	۰/۱۶	استرس ادراک شده بر ثبات رابطه زناشویی با میانجی‌گری کیفیت زناشویی

نمودار ۲. مدل نهایی آزمون شده به همراه آماره‌های پیش‌بینی استاندارد شده

استاندارد نشده (b) بدست آمده، مسیر استرس ادراک شده و ویژگی‌های شخصیتی بر ثبات رابطه زناشویی با واسطه‌گری کیفیت رابطه زناشویی، با توجه به مقدار بدست آمده دارای واریانس تبیین شده (R²) می‌باشند و اثر غیرمستقیمی بر ثبات رابطه زناشویی نشان می‌دهند و با توجه به روش برآورد حداکثر درست‌نمایی (ML) مورد تأیید واقع گردید. برای ایجاد متغیرهای نهفته، ضروری است نشانگرهای چندگانه از هر کدام از متغیرها وجود داشته باشد. معمولاً از زیر مقیاس‌های سنجه‌ها به‌عنوان نشانگرهای جداگانه معرف سازه استفاده می‌کنیم؛ اما در برخی موارد زیر مقیاس‌های چندگانه معرف سازه خاص وجود ندارد. در این صورت از

۰/۱ است که نشان‌دهنده این است که میانگین مجذور خطاهای مدل مناسب است و مدل قابل قبول می‌باشد. همچنین مقدار کای دو به درجه آزادی (۲/۶۶۳) بین ۱ و ۳ می‌باشد و میزان شاخص - GFI, CFI و NFI نیز تقریباً برابر و بزرگتر از ۰/۹ می‌باشد که نشان می‌دهند مدل اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش، مدلی مناسب است.

با توجه به جدول ۳ مسیرهای ویژگی‌های شخصیتی، استرس ادراک شده، کیفیت زناشویی اثر مستقیم معناداری بر ثبات رابطه زناشویی دارا هستند. همان‌گونه که در جدول ۴ مشاهده می‌گردد، از مسیرهای غیرمستقیم در نظر گرفته شده با توجه به مقادیر استاندارد شده (β)،

بسته‌های آیتم که توسط راسل، کاهن، اسپوت و التمایر و همکاران (۱۹۹۸) توصیف شده است، استفاده می‌شود (۳۴). در این پژوهش نیز از این روش ذکر شده، با توجه به عدم همبستگی مستقیم بین خرده‌مقیاس‌های هر متغیر پنهان، استفاده گردید.

بحث

نتایج پژوهش نشان داد که مدل طراحی شده برازش مطلوب و قابل‌قبولی با داده‌های پژوهش و ارتباط نزدیکی با فرض‌های نظری در مدل آسیب‌پذیری-استرس-انطباق‌پذیری (VSA) کارنی و برادبوری (۱۹۹۵) دارد. برطبق نتایج، ویژگی‌های شخصیتی، استرس ادراک شده و کیفیت رابطه زناشویی ۴۱ درصد از ثبات رابطه زناشویی را پیش‌بینی می‌کنند. براساس یافته‌ها روان‌آزردگی اثر منفی غیرمستقیم و برون‌گرایی، سازگاری، وظیفه‌شناسی و انعطاف‌پذیری اثر مثبت غیرمستقیم بر ثبات زناشویی دارند و کیفیت رابطه زناشویی در این رابطه نقش میانجی را ایفاء می‌کند. نتایج حاصل با یافته‌های پژوهشی شهرکی (۱۴۰۲)، ملیان و همکاران (۱۴۰۰)، طلوع تکمیلی ترابی و همکاران (۱۳۹۹)، یانگ و همکاران (۲۰۲۳)، پیتروموناکو و همکاران (۲۰۲۲)، مک‌نالتی و همکاران (۲۰۲۱)، کاستا و موسمن (۲۰۲۱)، سایهمیری و همکاران (۲۰۲۰) و هویو و همکاران (۲۰۱۸) همسو می‌باشد. (۴۲-۳۵، ۱۱).

از میان ویژگی‌های شخصیتی پیوسته‌ترین ارتباط با کیفیت رابطه زناشویی را یافته‌های مربوط به روان‌آزردگی دارد. روان‌آزردگی زوج‌ها را به‌سوی عقاید غیرمنطقی سوق داده و با افزایش تعارضات زناشویی توانایی آنها را برای کنار آمدن با فشارهای روانی کاهش می‌دهد (۳۸). فرد روان‌آزرده به علت احساس آسیب‌پذیری، اغلب تحت‌تأثیر این باور انعطاف‌ناپذیر که رویدادها در کنترل او نیست، قرار می‌گیرد این باور موجب پیش‌داوری، قضاوت نادرست و شکل‌گیری سبک تبیینی بدبینانه در فرد می‌گردد. در نتیجه فرد روان‌آزرده هنگام روبرو شدن با مشکلات بجای برخورد مسأله‌مدار و ریشه‌ای از آنها اجتناب می‌کند؛ زیرا که توانایی‌های خود را دست‌کم می‌گیرد و خود را از پیش شکست خورده می‌داند (۴۱).

در نتیجه این افراد از بحث پیرامون مشکلاتی که میان آنها و همسرشان وجود دارد، کناره‌گیری و اجتناب می‌کنند. از طرفی گوش‌بزرگی آنها نسبت به تهدید، توجه به رفتارهای مثبت همسر را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد. عواطف منفی و ناپایداری‌های هیجانی بر روابط زناشویی آنان تأثیری منفی گذاشته و منجر به افزایش تعارضات بی‌ثباتی زناشویی می‌گردد (۱۱). افراد روان‌آزرده به‌علت سبک تبیینی بدبینانه و استفاده از اسنادهای منفی دلایل رفتار منفی همسر خود را پایدار و غیرقابل تغییر تعبیر و تفسیر می‌کند و آن را به کل شخصیت و به کل حوزه‌های رابطه تعمیم می‌دهد. آنها تجارب رمانتیک و ارتباطی خود را از دید منفی می‌بینند. در نتیجه در موقعیت‌های تعارض به سمت درگیر شدن در رفتارهای مخرب می‌روند (۳۹). آنها به‌علت ناتوانی در تنظیم هیجان و به علت وجود صفاتی نظیر خشم، ناکامی و افسردگی به هنگام بروز مشکل از طریق سرزنش، تحقیر، رفتارهای ناکارآمد و درگیری تعارض را تشدید و رفع آن را با مشکل مواجه می‌کنند (۴۳). عملکرد ناموفق در تعاملات، پرخاشگری، خشونت تکانشی، احساس شرمندگی و گناه در نتیجه ناتوانی در تنظیم پاسخ‌های هیجانی ایجاد می‌گردد. پاسخ‌های غیرقابل قبول،

دشواری در کنترل رفتار به هنگام پریشانی و نقص در استفاده عملکردی از هیجانات به‌عنوان اطلاعات می‌تواند به‌صورت رفتارها و تعاملات منفی، خشم و دل‌سردی از روابط و تعارض شدید بروز کند که در نهایت باعث کاهش کیفیت و ثبات رابطه زناشویی می‌شود (۱۶). آنها به علت تکانشگری، تصمیم‌گیری سریع و ناتوانی در بازداری پاسخ در برخورد با تعارضات بین‌فردی کمتر قادر به سازش و همکاری هستند و بیشتر دست به واکنش‌های هیجانی شدید و رفتار خشونت‌آمیز می‌زنند؛ لذا این امر باعث افزایش تعارضات بین زوجین و عدم مشارکت و همکاری آنها می‌شود (۳۸). از سوی دیگر، یکی از صفات افراد برون‌گرا که همبستگی مثبتی با رضایت زناشویی دارد، قاطعیت است (۴۴). ارتباط توأم با قاطعیت که یکی از مهارت‌های ارتباطی محسوب می‌شود، یعنی برخورداری از جسارت بدان حد که فرد بتواند صرف‌نظر از واکنش عاطفی دیگران سؤالات و ابهامات خود را بیان کند. ابراز قاطعانه احساسات خویش به همسران کمک می‌کند تا به شکلی غیرتهاجمی و مثبت خودافشایی کرده و بجای رانده شدن از هم به‌عنوان واحدهای پیوسته به یکدیگر نزدیک شوند و از تنش‌ها و سوءتفاهمات ارتباطات آنها کاسته شود. افراد برون‌گرا گوش‌دهنده فعال و کارآمدی بوده و مراقب احساسات دیگران هستند (۴۱). در روابط زناشویی گوش دادن اهمیت زیادی دارد؛ زیرا از طریق این مهارت می‌توان ضمن احترام به فرد مقابل وی را به ادامه تعامل تشویق کرد و در عین حال برای ایجاد و حفظ روابط مطلوب و جلوگیری از تعارضات و سوءتفاهمات از الگوهای سازنده ارتباطی استفاده کرد (۴۱). به نظر می‌رسد افراد سازگار (توافق‌پذیر) به علت برخورداری از صفت همدردی و درک دیگران در هنگام بروز تعارضات زناشویی بیشتر از بخشودگی استفاده می‌کنند. بخشودگی به‌عنوان متغیری مثبت در حل تعارضات و افزایش رضایت زناشویی در نظر گرفته می‌شود (۴۵). بخشودگی میل درونی است که افراد را به‌سوی بازداری از پاسخ‌های ناخوشایند ارتباطی و رفتار کردن به‌طور مثبت نسبت به کسی که رفتار منفی با آنها داشته است، متمایل می‌سازد (۴۶). بر اثر بخشش فرد قادر خواهد بود با توقف پاسخ‌های خشونت‌آمیز و کنترل پرخاشگری و هیجانات منفی به تحلیل بهتر تعارضات و اصلاح روابط زناشویی خود بپردازد (۴۷). در نتیجه، زوجین با پذیرش بیشتر و قضاوت کمتر به آسیب وارد شده در روابط آشفته می‌نگرند و از الگوهای ناپه‌نجانار و ناهشیار افکار اضطراب‌زا همچون ناراضی‌تی و رنجش پرهیز می‌کنند که این‌ها می‌توانند منجر به افزایش میزان احترام به همسر شود (۴۸).

یکی دیگر از پیامدهای درک دیگران و همدلی در افراد سازگار که از مؤلفه‌های مؤثر بر رضایت زناشویی است، احترام گذاشتن به همسر است. احترام به همسر یک نیروی مثبت زناشویی است که ویژگی‌های مثبتی مانند مهربانی، متانت، همدردی و احساس پیوستگی با همسر را به‌ارمغان می‌آورد. همچنین این مؤلفه به زوجین کمک می‌کند تا موقع مواجه شدن با رفتارهای نامطلوب از جانب همسر نسبت به او مهربان بوده، به زندگی مشترک امیدوار باشند و بدین‌طریق بسیاری از تعارضات را در رابطه زناشویی خود کاهش دهند (۴۰). از آنجا که افراد با نمره بالا در وظیفه‌شناسی با وجدان و مطمئن هستند، می‌توان انتظار داشت که آنها به رابطه زناشویی خود پایبند بوده و به‌ندرت درگیر روابط فرازناشویی می‌شوند. تعهد زناشویی قوی‌ترین و پایدارترین عامل پیش‌بینی‌کننده

سریع‌تر عصبانی شده و کم‌صبرتر می‌شوند و کمتر به مشکلات همسرشان توجه می‌کنند. برطبق این مدل فرض می‌شود که افت کیفیت زناشویی اغلب بواسطه استرس‌های مزمن روزانه است که به‌طور ضعیفی مدیریت شده‌اند (۶۴). استرس از طریق کاستن از زمان فعالیت‌های فراغتی و اشتراکی، موجب دوری فیزیکی و روان‌شناختی زوجین شده و شناخت و درک متقابل زوجین را که می‌تواند تسهیل‌کننده جریان مذاکره و تفاهم بر سر موارد اختلافی و تعارضات باشد، کاهش دهد. استرس با کاهش خودافشایی در زوجین باعث می‌شود زوجین کمتر زندگی خصوصی، نیازها، اهداف و علایق شخصی‌شان را بروز دهند. در نتیجه آن‌ها به‌تدریج نسبت به هم بیگانه شده و یا بیشتر درگیر تعارضات زناشویی می‌شوند و ادامه این روند احتمال طلاق را افزایش می‌دهد (۱۷).

براساس نظریه‌های پردازش شناختی نحوه پردازش و ادراک محرک‌های محیطی نقش اساسی در شکل‌گیری رفتار دارد (۶۵). اینکه ما چگونه محیط را درک و ارزیابی می‌کنیم، تعیین‌کننده آن است که یک محرک تنش‌زا وجود دارد یا خیر (۲۹). ویژگی‌های شخصیتی در چگونگی ادراک و کنار آمدن با استرس نقش عمده‌ای ایفاء می‌کنند؛ به‌عبارتی زمینه‌های شخصیتی افراد در نوع پاسخ به استرس نقش مهمی دارد. برخی افراد در برابر محرک تنش‌زا بسیار آسیب‌پذیر و برخی دیگر بسیار مقاوم هستند (۱۱).

نتیجه‌گیری

زمانی که رویدادهای تنش‌زا مهمی در زندگی پدیدار می‌شود، زوجهایی که آسیب‌پذیری‌های دیرپا دارند، احتمالاً آشفتگی بیشتری را در رابطه تجربه می‌کنند. در شرایط تنش‌زا احتمال اینکه ویژگی‌های شخصیتی مشکل‌ساز مانند اضطراب و خصومت بین زوجین خود را نشان دهند، بیشتر می‌شود (۲). پژوهش‌ها نشان می‌دهند که تبادلات رفتاری و هیجانی زوجین یکی از قوی‌ترین پیش‌بین‌های کیفیت و ثبات رابطه زناشویی است (۶۴، ۶۲). در رابطه زناشویی استرس همیشه یک پدیده دوجانبه است که هر دو شریک را تحت‌تأثیر قرار می‌دهد (۶۴). تغییر در حالات هیجانی یکی از همسران حالات هیجانی دیگری را نیز تحت‌تأثیر قرار می‌دهد و تسلط هیجان منفی چرخه ناراضی‌تی و منفی‌گرایی را تداوم می‌بخشد. زوجین ناراضی احتمال بیشتری دارد که هیجان منفی را ابراز کنند و این هیجان منفی، عواطف منفی طرف مقابل را برمی‌انگیزاند. افراد روان‌آزرده یا افرادی که از بی‌ثباتی هیجانی برخوردارند، در شرایطی که تحت‌تأثیر هیجان منفی هستند، برانگیختگی هیجانی بالاتری را تجربه می‌کنند. آن‌ها برای رهایی از این هیجان به ابتدایی‌ترین روش‌ها و راهبردهای سازش‌نیافته مانند سرزنش و تحقیر متوسل می‌شوند (۳۸). آن‌ها در مواجهه با رویدادهای تنش‌زا بیشتر از اسنادهای ارتباطی منفی و همچنین شیوه‌هایی مبتنی بر ستیزه‌جویی بین‌فردی از قبیل واکنش خصمانه استفاده می‌کنند. اسنادهای نادرست مانند نسبت دادن اعمال منفی شریک به صفات غیرقابل تغییر زمانی که آن اعمال واقعاً تحت‌تأثیر عوامل موقعیتی صورت گرفته باشد، می‌تواند در فرد احساس ناامیدی نسبت به تغییر ایجاد نماید و باعث بروز تعاملات ناکارآمد در بین زوجین شود (۲).

افراد روان‌آزرده به‌علت آسیب‌پذیری و احساس ناتوانی در کنار آمدن با استرس، موقعیت‌های تعارض‌آمیز را غیرقابل کنترل ارزیابی

کیفیت و ثبات رابطه زناشویی است (۴۲). پایبندی به باورها و ارزش‌های غنی و تعهد به رابطه زناشویی می‌تواند عامل حفظ و تداوم روابط صمیمانه و طولانی‌مدت در افراد وظیفه‌شناس باشد. تعهد زناشویی به معنای تمایل فرد جهت حفظ دائمی ازدواج و وفادار ماندن به همسر، خانواده و ارزش‌ها است (۴۹).

سطوح بالای تعهد زناشویی با ابراز عشق بیشتر، سازش‌یافتگی و ثبات زناشویی بیشتر، مهارت‌های حل‌مسأله مناسب‌تر و رضایت زناشویی رابطه دارد (۴۲). با توجه به صفات افراد وظیفه‌شناس، می‌توان خودنظم‌جویی را یکی از عوامل مؤثر در کیفیت و ثبات رابطه زناشویی در این افراد دانست. تنظیم هیجانی با تعارضات بین‌فردی رابطه منفی و با رضایت زناشویی رابطه مثبت دارد (۵۰). خودنظم‌جویی به فرایندهای درونی یا محاوره‌ای اشاره می‌کند که افراد را قادر می‌سازد فعالیت‌های هدفمند خودشان را در طی زمان و در شرایط مختلف تغییر دهند. به‌نظر می‌رسد افراد وظیفه‌شناس در شرایط تنش‌زا قادر به تعدیل و تنظیم هیجان منفی مانند خشم هستند و این امر باعث افزایش رفتارهای عاطفی حمایت‌گرانه و رضایت زناشویی می‌گردد (۴۰).

افراد انعطاف‌پذیر مسأله را از زوایای مختلفی مورد بررسی قرار می‌دهند و برای حل آن راه‌حلهای مختلفی در نظر می‌گیرند. ویژگی انعطاف‌پذیری با درک موقعیت‌های سخت به‌عنوان موقعیت‌های قابل کنترل (ادراک کنترل‌پذیری)، نومی‌دی و یأس کمتر در دستیابی به خواسته‌ها، اطمینان بیشتر به آینده، بدبینی کمتر و انتظارات مثبت نسبت به آینده همراه است. همچنین افراد انعطاف‌پذیر از تاب‌آوری بالایی در مواجهه با رویدادهای تنش‌زا و تعارض‌آمیز برخوردارند (۵۱). تاب‌آوری عبارت است از بررسی وضعیت موجود و تلاش برای یافتن راه‌حل‌های منطقی بجای تسلیم شدن در برابر تنش‌ها بدون نشان دادن واکنش‌های هیجانی و بیمارگونه (۵۲). افراد تاب‌آور رویدادهای منفی را به صورت انعطاف‌پذیرتر و واقع‌بینانه‌تر در نظر می‌گیرند و مشکلات و مسائل را اغلب موقتی و محدود می‌دانند (۵۳). بنابراین به‌نظر می‌رسد افراد انعطاف‌پذیر در هنگام مواجهه با تعارضات در روابط زناشویی در وضعیت‌های آشفته‌کننده زندگی عملکرد بهتری از خود نشان می‌دهد که همین عوامل افزایش کیفیت زناشویی را در پی دارد.

همچنین نتایج پژوهش نشان داد استرس ادراک شده با میانجی‌گری کیفیت رابطه زناشویی بر ثبات رابطه زناشویی اثر منفی غیرمستقیم دارد. نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های پژوهشی زمانیان و همکاران (۱۴۰۲)، رضایی و همکاران (۱۴۰۱)، پاکدامن و همکاران (۱۴۰۰)، رضوی و صالحیان (۱۴۰۰)، نکونام و همکاران (۱۳۹۸)، ژائو و همکاران (۲۰۲۴)، نف و باک (۲۰۲۳)، دونگ و همکاران (۲۰۲۲)، پیترمووناکو و همکاران (۲۰۲۲)، جبین (۲۰۱۹) و بریتن استین و همکاران (۲۰۱۸) همسو است. (۳۹، ۵۴-۶۳).

استرس یکی از پدیده‌هایی است که تأثیرات مهمی بر روابط زوجین و سیستم خانواده دارد و با میزان بالایی از اختلالات روانی مانند افسردگی و اضطراب همراه است (۵۹). طبق مدل استرس-طلاق بودنمن (۲۰۰۰) بخش وسیعی از استرس‌های کوچک روزمره خارج از حوزه آگاهی هشیار قرار می‌گیرند که به‌تدریج باعث کاهش کیفیت رابطه زناشویی از طریق کاستن از تعاملات مثبت و کناره‌گیری می‌شود. زوجین به‌هنگام استرس

7. Karney BR, Bradbury TN. The longitudinal course of marital quality and stability: A review of theory, methods, and research. *Psychol Bull* 1995;118:3-34.
8. Spanier GB, Lewis RA. Marital quality: A review of the seventies. *J Marriage Fam* 1980;42:825-39.
9. Braithwaite SR, Mitchell CM, Selby EA, Fincham FD. Trait forgiveness and enduring vulnerabilities: Neuroticism and catastrophizing influence relationship satisfaction via less forgiveness. *Pers Individ Dif* 2016;94:237-46.
10. Arslan C. Interpersonal problem solving, self-compassion, and personality traits in university students. *Acad J* 2016;11:474-81.
11. McNulty JK, Meltzer AL, Neff LA, Karney BR. How both partners' individual differences, stress, and behavior predict change in relationship satisfaction: Extending the VSA model. *Proc Natl Acad Sci USA*. 2021;118:e2101402118.
12. Pervin LA, Cervone D, John OP. *Personality: Theory and research*. Hoboken (NJ): Wiley; 2005.
13. Costa PT, McCrae RR. Revised NEO Personality Inventory (NEO-PI-R) and NEO Five-Factor Inventory (NEO-FFI): Professional manual. Odessa (FL): Psychological Assessment Resources; 1992.
14. Trull TJ, Widiger TA. Dimensional models of personality: The five factor model and the DSM-5. *Dialogues Clin Neurosci* 2013;15:135-46.
15. Pereira-Morales AJ, Adan A, Lopez-Leon S, Diego A, Forero DA. Personality traits and health-related quality of life: The mediator role of coping strategies and psychological distress. *Ann Gen Psychiatry* 2018;17:25.
16. Kreuzer M, Gollwitzer M. Neuroticism and satisfaction in romantic relationships: A systematic investigation of intra- and interpersonal processes with a longitudinal approach. *Eur J Pers* 2022;36:149-79.
17. Randall AK, Bodenmann G. Stress and its associations with relationship satisfaction. *Curr Opin Psychol* 2017;13:96-106.
18. Neff LA, Nguyen TTT, Williamson HC. Too stressed to help? The effects of stress on noticing partner needs and enacting support. *Pers Soc Psychol Bull* 2021;47:1565-79.
19. Folkman S, Lazarus RS. An analysis of coping in a middle-aged community sample. *J Health Soc Behav* 1980;21:219-39.
20. Wickrama KAS, Klopach ET, O'Neal CW. How midlife chronic stress combines with stressful life events to influence later life mental and physical health for husbands and wives in enduring marriages. *J Aging Health* 2021;33:14-26.
21. Wickrama KAS, O'Neal CW, Klopach ET, Neppel TK. Life course trajectories of negative and positive marital experiences and loneliness in later years: Exploring differential associations. *Fam Process* 2018;59:142-57.
22. Lohel EDVARin JC. *Latent variable models*. Mahwah (NJ): Lawrence Erlbaum Associates; 2004.
23. Edwards JN, Johnson DR, Booth A. Coming apart: A prognostic instrument of marital breakup. *Fam Relat* 1987;36:168-70.

می‌کنند. این باور نادرست باعث می‌شود آن‌ها برای حل مشکلات خود در تعاملات زناشویی اقدام مناسبی انجام ندهند و با واگذاری مسئولیت به فرد دیگر از مسائل و مشکلات اجتناب و کنارگیری کنند. در چنین شرایطی، همسر چنین فردی که از پاسخگویی هیجانی شریک خود در مواقع استرس یا بحران اطمینان ندارد و مطمئن نیست که او از نظر هیجانی در دسترس و پاسخگو است، احساس ناامنی و تنهایی در رویارویی با استرس‌های زندگی می‌کند و این امر باعث کاهش اعتماد و کیفیت رابطه زناشویی می‌شود (۶۲). زوجینی که در مواجهه با رویدادهای تنش‌زا همسرانشان را سرزنش می‌کنند و مسئولیت مشکلات را مستقیماً برعهده نمی‌گیرند، احتمال کمی دارد که قادر به ترمیم رابطه و بازگرداندن علاقه آن به یکدیگر باشند؛ زیرا که در چنین حالتی علاوه بر فقدان تمرکز بر راه‌حل‌های موجود احتمال سرزنش، تحقیر و درگیری متقابل همسر و تشدید تعارضات نیز وجود دارد (۳۸).

استفاده از نمونه در دسترس و محدود بودن نمونه به زنان متأهل از محدودیت‌های پژوهش حاضر است. همچنین از آنجا که پژوهش حاضر در شهر تهران انجام شده است، بنابراین لازم است در تعمیم نتایج حاصل احتیاط کرد. از آنجا که آسیب‌پذیری‌های پایدار نقش اساسی در پیش‌بینی کیفیت و ثبات رابطه زناشویی دارند، بنابراین لازم است زیرساخت‌ها و عوامل بنیادین مؤثر در تقویت ویژگی‌های شخصیتی مطلوب، کنترل عواطف و مدیریت هیجانات در دستور کار مشاوران، روانشناسان و متصدیان حوزه سلامت به‌منظور تحقق ازدواج پایدار و موفق قرار گیرد. همچنین با توجه به اثرات استرس بر روابط زوجین، پیشنهاد می‌شود روی‌آورد‌های کنار آمدن با استرس جهت تغییر نگرش و ارزیابی مجدد و کنترل رفتار در موقعیت‌های تنش‌زا به زوجین آموزش داده شود تا به هنگام رویارویی با موقعیت‌های استرس‌زا برخورد کارآمد و مؤثری داشته باشند و از این طریق از تأثیرات مخرب استرس بر رابطه زناشویی خود جلوگیری کنند.

تعارض منافع

نویسندگان اعلام می‌کنند هیچ تعارض منافی وجود ندارد.

منابع

1. Pflieger JC, Richardson SM, Stander VA, Allen ES. Risk and protective factors predictive of marital instability in US military couples. *J Fam Psychol* 2022;36:791-802.
2. Ross JM, Nguyen TP, Karney BR, Bradbury TN. Three tests of the Vulnerability-Stress-Adaptation Model: Independent prediction, mediation, and generalizability. *Front Psychol* 2022;13:921485.
3. Mitchell KS, Plauche H. Marital Stability. *SSRG Int J Humanit Soc Sci* 2018;5.
4. Carrere S. Predicting marital stability and divorce in newlywed couples. *J Fam Psychol* 2010;14:42-58.
5. Carr D, Freedman VA, Cornman JC, Schwarz N. Happy marriage, happy life? Marital quality and subjective well-being in later life. *J Marriage Fam* 2014;76:930-48.
6. John NA, Seme A, Roro MA, Tsui AO. Understanding the meaning of marital relationship quality among couples in peri-urban Ethiopia. *Cult Health Sex* 2016;19:267-78.

24. Honarparvaran N. Comparison of marital stability and love components in students with traditional and non-traditional marriages in Islamic Azad Universities of Fars Province. *Spec J Women Soc* 2016;;17-28.
25. Sanaei Zakir B. Family and marriage assessment scales. Tehran: Besat; 2008.
26. Busby DM, Crane DR, Larson JH, Christensen C. A revision of the Dyadic Adjustment Scale for use with distressed and nondistressed couples: Construct hierarchy and multidimensional scale. *J Marital Fam Ther* 1995;21:289-308.
27. Hollist CS, Miller RB. Perceptions of attachment style and marital quality in midlife marriage. *Fam Relat* 2005;54:46-58.
28. Yousefi N. Psychometric evaluation of the Revised Dyadic Adjustment Scale (RDAS). *J Clin Psychol Couns Res* 2011;1:183-200.
29. Cohen S, Kamarck T, Mermelstein R. A global measure of perceived stress. *J Health Soc Behav* 1983;24:385-96.
30. Sepahvand T, Gilani B, Zamani R. Relationship between perceived stress and general health with explanatory styles. *J Psychol Educ Sci Univ Tehran* 2008;;27-44.
31. Costa PT, McCrae RR. The NEO personality inventory manual. Odessa (FL): Psychological Assessment Resources; 1985.
32. McCrae RR, Costa PT. A contemplated revision of the NEO Five-Factor Inventory. *Pers Individ Dif* 2004;36:587-96.
33. Kouhi S, Etemadi A, Fatehizadeh M. The relationship between personality traits, mental health, and marital burnout in couples. *J Cogn Behav Sci Res* 2014;4:71-83.
34. Russell DW, Kahn JH, Spoth R, Altmaier EM. Analyzing data from experimental studies: A latent variable structural equation modeling approach. *J Couns Psychol* 1998;45:18-29.
35. Shahraki F. The relationship between marital satisfaction and quality of life with the mediating role of personality traits and communication patterns. 14th International Conference on Health, Treatment, and Health Promotion. Civilica; 2023. Available from: <https://civilica.com/doc/1768882>.
36. Mobalian A, Daryian MM, Yousefi Z. The mediating role of self-acceptance in the relationship between personality traits and Glasser's needs with marital quality. *J Psychol Sci* 2021;20:305-16.
37. Tolou Takmili Torabi N, Vakili P, Fattahi Andabil A. A causal model explaining the relationship between personality traits and marital satisfaction based on the mediating role of forgiveness. *J Family Health* 2020;10:73-98.
38. Yang L, Yang Z, Yang J. The effect of marital satisfaction on the self-assessed depression of husbands and wives: Investigating the moderating effects of the number of children and neurotic personality. *BMC Psychol* 2023;11:163.
39. Pietromonaco PR, Overall NC, Powers SI. Depressive symptoms, external stress, and marital adjustment: The buffering effect of partner's responsive behavior. *Soc Psychol Pers Sci* 2022;13:220-32.
40. Costa CB, Mosmann CP. Personality traits and marital adjustment: Interaction between intra and interpersonal aspects. *Paidéia (Ribeirão Preto)* 2021;31:e3107.
41. Sayehmiri K, Kareem KI, Abdi K, Dalvand S, Gheshlagh RG. The relationship between personality traits and marital satisfaction: A systematic review and meta-analysis. *BMC Psychol* 2020;8:15.
42. Hou Y, Jiang F, Wang X. Marital commitment, communication and marital satisfaction: An analysis based on actor-partner interdependence model. *Int J Psychol* 2018;54:369-76.
43. Daniel J, Paulus A, Vanwoerdena SJ, Norton CS. From neuroticism to anxiety: Examining unique contributions of three transdiagnostic vulnerability factors. *Pers Individ Dif* 2016;94:38-43.
44. Claxton A, O'Rourke N, Smith JZ, DeLongis A. Personality traits and marital satisfaction within enduring relationships: An intra-couple discrepancy approach. *J Soc Pers Relat* 2012;29:375-96.
45. Chung MS. Pathways between attachment and marital satisfaction: The mediating roles of rumination, empathy, and forgiveness. *Pers Individ Dif* 2014;7:246-51.
46. Mund M, Finn C, Hagemeyer B, Neyer FJ. Understanding dynamic transactions between personality traits and partner relationships. *Curr Dir Psychol Sci* 2016;25:411-16.
47. Weidmann R, Ledermann T, Grob A. The interdependence of personality and satisfaction in couples: A review. *Eur Psychol* 2016;21:284-95.
48. Brudek PJ, Steuden S, Jasik I. Personality traits as predictors of marital satisfaction among older couples. *Psychoterapia* 2018;185:5-20.
49. Lin L, Guo H, Duan L, He L, Wu C, Lin Z, Sun J. Research on the relationship between marital commitment, sacrifice behavior and marital quality of military couples. *Front Psychol* 2022;13:964167.
50. Bloch L, Haase CM, Levenson RW. Emotion regulation predicts marital satisfaction: More than a wives' tale. *Emotion* 2014;14:130-44.
51. Dennis JP, Vander Wal JS. The relationship between life event, stress, cognitive flexibility, coping and depression: A longitudinal study. Manuscript in preparation. Saint Louis University, MO; 2009.
52. Flaxman PE, Blackledge JT, Bond FW. Acceptance and commitment therapy: The CBT distinctive features series. Hove: Routledge; 2011.
53. Phillips EL. Resilience, mental flexibility and cortisol response to the Montreal Imaging Stress Task in unemployed men. Doctoral dissertation. University of Michigan, Michigan; 2011.
54. Zamaniyan M, Ghasemi M, Taheri Panah R, Hosseini SH, Jafari F, Soleimani Rad SM, et al. Evaluation of quality of life, marital satisfaction, anxiety, depression, and stress during the COVID-19 pandemic in women of reproductive age. *J Mazandaran Univ Med Sci* 2023;33:86-95.
55. Rezaei SM, Mousavi Nejad SM, Khakshur Shandiz F. The relationship between infertility stress and marital quality in infertile women: The mediating role of spiritual experiences. *J Res Relig Health* 2022;8:107-17.

56. Pakdaman L, Kamkar A, Faridouni F. The relationship between job stress, marital quality, and mental health in physicians performing major surgeries. *Civilica* 2021. Available from: <https://civilica.com/doc/1761839>.
57. Razavi MS, Salehian R. Relationship between perceived stress, sexual satisfaction, and marital adjustment in infertile couples in Tehran. *J New Ideas Psychol* 2021;11:1-11.
58. Nekonam A, Etemadi S, Pournaghash Tehrani SS. The relationship between sexual satisfaction and marital stress, marital satisfaction, and psychological symptoms in coronary artery bypass graft patients. *J Cogn Psychol Psychiatry* 2019;6:16-26.
59. Zhao J, Wu M, Sun F, et al. Perceived stress and marital quality of Chinese older couples: Communication as an effective protective factor. *Curr Psychol* 2024;43:669-79.
60. Neff LA, Buck AA. When rose-colored glasses turn cloudy: Stressful life circumstances and perceptions of partner behavior in newlywed marriage. *Soc Psychol Pers Sci* 2023;14:675-85.
61. Dong S, Dong Q, Chen H, Yang S. Mother's parenting stress and marital satisfaction during the parenting period: Examining the role of depression, solitude, and time alone. *Front Psychol* 2022;13:847419.
62. Jibeen T. Influence of acculturative stress on marital satisfaction: Moderation effect of gender role and communication styles in Pakistani immigrants. *Community Dev* 2019;50:536-56.
63. Breitenstein CJ, Milek A, Nussbeck FW, Davila J, Bodenmann G. Stress, dyadic coping, and relationship satisfaction in late adolescent couples. *J Soc Pers Relat* 2018;35:770-90.
64. Randall AK, Bodenmann G. The role of stress on close relationships and marital satisfaction. *Clin Psychol Rev* 2009;29:105-15.
65. Mojzisch A. Exploring the underpinnings of impaired strategic decision-making under stress. *J Econ Psychol* 2015;49:133-40.